

سینمای مدرسه

مدیریت اکران فیلم‌های جشنواره بین‌المللی رشد در مدرسه‌ها

روح الله مال میر

اهداف جشنواره بین‌المللی فیلم رشد

جشنواره فیلم رشد جشنواره‌ای است که در نگاه اول هر ساله، شتاب‌زده و برق‌آسا برگزار می‌شود و پس از چند ماه دوندگی، هر ساله در یکی از جمع‌های آبان یا آذرماه، تعدادی از هنرمندان را به‌عنوان رتبه‌های اول تا سوم معرفی می‌کند. فیلم‌ها در قالب باکس‌های از پیش تعیین‌شده به استان‌ها ارسال می‌شوند و استان‌ها پس از یک هفته اکران در مراکزی که چندان هم هویت آن‌ها شناخته‌شده نیست، گزارشی از اجرای به‌زعم خود مطلوب، به دبیرخانه ارائه می‌دهند و پس از آن تا مدت‌ها چشم به راه ابلاغ اعتباری اندک و بسته‌های لوح تقدیر می‌مانند تا نفس راحتی بکشند و در پیش وجدان خود اندکی احساس آسودگی کنند. پس از اندک صبحی، آرامشی قبل از طوفان دوباره حاکم می‌شود و بعد با آمدن آخرین ماه بهار، دوباره روز از نو، روزی از نو!

اما واقعیت آن است که برگزاری جشنواره فیلم رشد اهداف بسیار مهم‌تری را در پیشینه خود داشته که کم‌کم به باد فراموشی سپرده شده‌اند

و هر ساله، از طریق باری به هر جهت، آغاز و دوباره پایان یافته است. در تمام این سال‌ها جشنواره فیلم رشد کوشیده است:

● راه‌های تبادل فرهنگی و هنری را با سایر کشورهای جهان هموار کند.

● فیلم‌سازان حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای را به تولید اثر در زمینه‌های تعلیم و تربیت ترغیب کند.

● به فرایند یاددهی و یادگیری، تسهیل و جذابیت‌های آن در کلاس‌های درس، از پیش‌دستانی تا دانشگاه، کمک کند.

● دغدغه‌های نظام تعلیم و تربیت کشور را با شناسایی، جذب و نمایش فیلم‌های مناسب در سالن‌های نمایش فیلم و کلاس‌های درس کاهش دهد.

● اوقات فراغت و ساعات‌های خاکستری دانش‌آموزان، مربیان و حتی والدین را با محتوای علمی، آموزشی و تربیتی مدیریت و هدفمند کند.

ضرورت برگزاری «مروری بر فیلم‌های جشنواره رشد» در استان‌ها

جشنواره فیلم رشد در سال‌های نخستین فقط در تهران برگزار می‌شد،

اما از آنجا که همواره یکی از اهداف بزرگ و اصلی جشنواره، تحت پوشش قرار دادن اکثریت دانش‌آموزان سراسر کشور و جذب مخاطب بیشتر بوده و هست، بر اساس تصمیمات شورای سیاست‌گذاری جشنواره، از دوره بیست و سوم به بعد، برنامه‌ریزی و تلاش برای اکران فیلم‌ها در مدرسه‌های سایر استان‌ها در دستور کار قرار گرفت و برای استان‌هایی که تمایل به فعالیت در این عرصه داشتند، بخشنامه، ضوابط و مقررات آن ابلاغ شد.

از آن پس، هر ساله پس از یک هفته برگزاری جشنواره در تهران و چند استان دیگر که هم‌زمان با تهران، فیلم‌ها را در مدرسه‌ها نمایش می‌دادند، سایر استان‌ها نیز بر اساس اعلام آمادگی خود، هفته‌ای را مشخص می‌کردند و با فاصله زمانی مطلوب نسبت به سایر استان‌ها، فیلم‌های برگزیده جشنواره رشد را برای نمایش در مدرسه‌ها، از دبیرخانه دریافت می‌کردند.

از جمله اهداف برگزاری هفته مروری بر فیلم‌های جشنواره رشد در استان‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

● استفاده از توانایی‌های بالقوه موجود

در آموزش و پرورش کشور برای گسترش فرهنگ آموزش دیداری- شنیداری؛
● جذب مخاطبان بیشتر برای بهره‌گیری از رویدادها و جشنواره‌های هنری؛

● آشنایی دانش‌آموزان و فرهنگیان با محیط فرهنگی هنری جشنواره، با توجه به وجود فیلم‌سازان و تهیه‌کنندگان خارجی و آثار آن‌ها و ایجاد ارتباط در سطح بین‌المللی؛

● بهره‌گیری از توانایی‌های صنعت سینما در آموزش و پرورش و نظر مؤثر آن در پیشبرد فرایند یاددهی و یادگیری؛

● ارتقای جایگاه فیلم‌های آموزشی و تربیتی از نظر کمی و کیفی در سطح کشور و تشویق هنرمندان، معلمان و دانش‌آموزان؛

● توسعه فرهنگ به‌کارگیری فیلم آموزشی در فرایند برنامه‌داری، برای تحقق هدف استفاده از بسته آموزشی به‌جای کتاب درسی؛

● تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت.

کلیدهای موفقیت در مدیریت اکران فیلم‌های جشنواره بین‌المللی رشد در مدرسه‌ها

معمولا فیلم‌های جشنواره بین‌المللی رشد برای دانش‌آموزان در مکان‌های متفاوتی اکران می‌شود؛ مکان‌هایی همچون: سینما، سالن‌های آمفی‌تئاتر، کانون‌های فرهنگی و تربیتی، سالن اجتماعات، نمازخانه و کلاس درس.

نمایش فیلم‌ها در هر یک از مکان‌های ذکر شده مستلزم رعایت نکات مهمی است که توجه به آن‌ها در تمام این مکان‌ها لازم و ضروری است؛ نکاتی همچون:

1 توجه به قدرت جذابیت فیلم برای دانش‌آموزان

از رؤسای محترم مناطق، نواحی و شهرستان‌ها و نیز مدیران محترم مدرسه‌ها تقاضا می‌شود اکران فیلم‌های منتخب جشنواره بین‌المللی فیلم رشد را در مدرسه‌ها و سایر سالن‌ها و مراکز پخش فیلم جدی بگیرند و برای هر چه بهتر برگزارشدن این طرح بکوشند. فراموش نکنیم بچه‌ها از شنیدن قصه و

داستان لذت می‌برند، اما از دیدن آن‌ها به‌صورت تصویری به وجد می‌آیند!

2 آشنایی با مراکز ثابت و سیار

مراکز نمایش فیلم‌ها در دبیرخانه فیلم رشد با دو عنوان ثابت و سیار تعریف شده است. مراکز ثابت مراکزی هستند که در طول هفته برای دانش‌آموزان مدرسه‌های گوناگون پخش فیلم دارند. برای مثال، یک کانون فرهنگی- تربیتی می‌تواند به‌عنوان یک مرکز ثابت هر روز برای دانش‌آموزان فیلم نمایش دهد. منظور از مراکز سیار هم خود مدرسه‌ها هستند که در طول یک یا چند روز برای دانش‌آموزان خود فیلم نمایش می‌دهند. چنانچه یک مدرسه علاوه بر دانش‌آموزان خود برای دانش‌آموزان مدرسه‌های هم‌جوار هم پخش فیلم داشته باشد، آن مدرسه نیز مرکز ثابت محسوب می‌شود.

3 توجه به تمهیدات و مقدمات اولیه

شایسته است معاونان محترم فناوری مدرسه‌ها یا کارشناسان فناوری ادارات، قبل از شروع اکران فیلم‌ها در مراکز ثابت یا سیار، از کیفیت پخش فیلم‌ها توسط سیستم‌های نمایش از جمله پروژکتورها اطمینان حاصل کنند. چنانچه در مرکزی اکران فیلم‌ها با کیفیت نامناسب صدا و تصویر همراه باشد، باعث کسالت دانش‌آموزان می‌شود و خاطره بدی را از تماشای فیلم‌ها در ذهن آن‌ها برجای می‌گذارد.

4 تصویب موضوع در شورای معلمان مدرسه

طرح موضوع و تصویب اجرای آن در شورای معلمان مدرسه و استفاده از نظرات و پیشنهادهای اعضا برای بهره‌برداری بهتر و بیشتر، اولین قدم برای اکران موفق فیلم‌ها در هر مدرسه است. در هر سالن و مکانی که فیلم‌ها برای دانش‌آموزان اکران شود، حضور معلم و آموزگار کلاس در کنار دانش‌آموزان مهم و ضروری است.

5 نمایش فیلم‌ها برای معلمان و آموزگاران مدرسه

قبل از اکران فیلم‌ها در هر یک

از مکان‌های ذکر شده، باید برای دانش‌آموزان توضیح داده شود که آن‌ها قرار است فیلم‌های کوتاه جشنواره فیلم رشد را تماشا کنند و نه فیلم‌های سینمایی را. در نتیجه، دانش‌آموزان باید با ویژگی‌های فیلم‌های جشنواره رشد آشنایی پیدا کنند. این ویژگی‌ها را باید مدیر، معاون و یا معلمان و آموزگاران محترم از قبل به دانش‌آموزان انتقال دهند. از این رو، آشنایی مسئولان و معلمان مدرسه با اهداف جشنواره فیلم رشد و محتوای فیلم‌هایی که قرار است برای دانش‌آموزان نمایش داده شود، بسیار ضروری می‌نماید. بنابراین، قبل از نمایش فیلم‌ها برای دانش‌آموزان، باید ساعتی تعیین شود تا خود معلمان و مربیان، فیلم‌هایی را که قرار است برای دانش‌آموزان نمایش دهند، ببینند و در مورد آن‌ها با یکدیگر بحث و گفت‌وگو کنند. ممکن است معلمان یک مدرسه پس از تماشای فیلم‌ها به نکات مهمی اشاره کنند که از نگاه مسئولان حوزه ستادی، استانی و منطقه‌ای پنهان مانده باشد و باید در خصوص آن‌ها تصمیم‌گیری شود. برای مثال، در مدرسه‌ای که اکثریت دانش‌آموزان آن سنی هستند، نمایش فیلمی که به موضوع مسائل سنی و شیعه می‌پردازد، جای تأمل و بحث و بررسی دارد.

6 توجه به رعایت حداکثری استانداردهای مکان‌های نمایش فیلم

رعایت استانداردهای نمایش فیلم در هر یک از محل‌های ذکر شده مورد تأکید و ضروری است. مکان نمایش فیلم باید از نظر صدا و تصویر پخش فیلم‌ها، دمای مناسب، سکوت، نظافت و سایر موارد لازم تا حد امکان استاندارد لازم را داشته باشد. برای مثال، در فصل زمستان جمع کردن دانش‌آموزان در سالنی که دمای داخل آن از دمای فضای بیرون سردتر است، اصلا لطفی ندارد و خاطره تلخی را برای آن‌ها برجای خواهد گذاشت. اگر قرار است دانش‌آموزان چند کلاس به سالن نمایش فیلمی بروند که از نظر صدا یا تصویر کیفیت پایینی دارد، ماندن در کلاس درس و فیلم ندیدن بسی بهتر و مفیدتر است.

۷ توجه به رده سنی دانش آموزان

فیلم‌های ارسالی به مدرسه‌ها بر اساس گروه مخاطبان دسته‌بندی می‌شوند. لذا توجه به رده سنی دانش آموزان و فیلم انتخاب شده برای آن‌ها، ضروری و بسیار مهم است. فیلم‌های پذیرفته شده در جشنواره بین‌المللی رشد بر اساس کاربردی بودن آن‌ها برای یکی از گروه‌های شش‌گانه مخاطبان جشنواره انتخاب می‌شوند. این گروه‌ها عبارت‌اند از: دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی، دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی، دانش‌آموزان دوره اول متوسطه، معلمان و کارشناسان، اولیا.

۸ پرهیز از هرگونه سخنرانی و تحلیل و بررسی مسائل حاشیه‌ای

اجرای دقیق برنامه نمایش فیلم‌ها برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده و رعایت این برنامه، به خصوص در سالن‌های سینما، آمفی‌تئاترها و سالن‌های اجتماعات که بیش از یک کلاس در آنجا حضور دارند، بسیار مهم و مورد تأکید است. بارها مشاهده شده است، در بعضی از مناطق، نواحی و شهرستان‌ها، به بهانه آغاز اکران فیلم‌های جشنواره رشد، مسئولان متعددی به سالن‌های نمایش فیلم دعوت شده و محوریت برنامه را تحت تأثیر قرار داده‌اند؛ غافل از آنکه دانش‌آموزان قرار است فیلم ببینند و برای شنیدن سخنرانی مسئولان و تحلیل و بررسی مسائل روز کشور نیامده‌اند.

۹ برگزاری فعالیت‌های نقد و بررسی، طراحی و نقاشی، انشانویسی و ...

از جمله فعالیت‌های تکمیلی که پس از نمایش فیلم برای دانش‌آموزان توصیه می‌شود، انجام فعالیت‌هایی همچون نقد و بررسی فیلم‌ها، کشیدن طراحی و نقاشی بر اساس محتوای فیلم‌ها، انشانویسی و خلاصه‌نویسی است. انجام این فعالیت‌ها نیز باید با دوره تحصیلی دانش‌آموزان هم‌خوانی داشته باشد. طراحی و نقاشی برای دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی، انشانویسی و خلاصه‌نویسی برای دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و

نقد و بررسی فیلم‌ها برای دانش‌آموزان متوسطه‌های اول و دوم پیشنهاد می‌شود. در مورد دانش‌آموزان متوسطه، لازم است مهارت لازم برای نقد و بررسی فیلم‌ها و تحلیل و بررسی فیلم‌ها در حد توانایی آن‌ها آموزش داده شود. توجه به‌عنوان فیلم، بیان خلاصه فیلم، تعیین شخصیت‌های مثبت و منفی موجود در فیلم، و پیامی که دانش‌آموزان از فیلم دریافت می‌کنند، از جمله مواردی هستند که دانش‌آموزان را در نقد و بررسی فیلم‌ها کمک خواهند کرد.

۱۰ رعایت ضوابط و مقررات اردویی

دانش‌آموزان همواره علاقه دارند به بهانه‌های متفاوت از جمله اردو، بازدید و سینما، از چهاردیواری کلاس و محیط مدرسه خارج شوند و حضور در فضاهای تازه را تجربه کنند. تماشای فیلم‌های جشنواره رشد در سالن‌های سینما محاسن و معایبی دارد که هر یک از آن‌ها در جای خود قابل تأمل و بررسی است. اما در مجموع، خروج دانش‌آموزان از مدرسه و حضور در سالن‌های مجهز سینما برای تماشای فیلم، جذابیت‌ها و لذت‌های خاص خود را دارد که باعث می‌شود روزی خاطره‌انگیز را برای آن‌ها رقم بزنند. پس در اکران فیلم‌های جشنواره رشد در سینما توجه داشته باشیم که برای بردن دانش‌آموزان به مکان سینما، رعایت نکات دستورالعمل‌های اردویی درون‌شهری الزامی است. در نتیجه، برنامه‌ریزی لازم و اطلاع‌رسانی به‌موقع به والدین دانش‌آموزان برای دریافت رضایت‌نامه ضروری است.

۱۱ آموزش غیرمستقیم فیلم‌سازی به دانش آموزان

نمایش فیلم‌های کوتاه و خیلی کوتاه جشنواره فیلم رشد برای دانش‌آموزان، فرصت مناسبی برای کشف و پرورش استعداد دانش‌آموزان علاقه‌مند به هنر فیلم‌سازی است. از آنجا که دانش‌آموزان از طریق تلویزیون و سینما بیشتر با سریال‌ها و فیلم‌های داستانی بلند و سینمایی آشنایی دارند و کمتر وقت خود را برای تماشای فیلم‌های یک

دقیقه‌ای، چند دقیقه‌ای و کوتاه صرف می‌کنند، تماشای فیلم‌های جشنواره رشد دریچه‌ای تازه بر فکر و ذهن آن‌ها می‌گشاید و آن‌ها را ترغیب می‌کند خود دست به خلق چنین آثاری بزنند. آشنایی با موضوعاتی همچون ایده، فیلم‌نامه، فیلم‌برداری، کارگردانی و تدوین از جمله آموزش‌های غیرمستقیم فیلم‌سازی برای دانش‌آموزان، به‌خصوص دانش‌آموزان متوسطه است که نباید از چنین فرصت‌هایی طلایی برای آنان غافل ماند.

۱۲ ارزیابی فیلم‌های جشنواره توسط دانش آموزان

تماشای فعال و غیرفعال فیلم از جمله نکات کاربردی و کلید طلایی موفقیت در اکران فیلم‌های جشنواره رشد است. به نحوه تماشای فیلم توسط دانش‌آموزان توجه کنید. آیا امواج رضایتمندی در حین تماشای فیلم در چشمان دانش‌آموزان موج می‌زند یا خیر؟ دانش‌آموزان با رغبت و علاقه موضوع و حوادث فیلم را دنبال می‌کنند یا به بهانه‌های گوناگون در صدد ترک سالن نمایش فیلم هستند؟

برای مشارکت حداکثری تماشای فیلم توسط دانش‌آموزان راه‌های مختلفی وجود دارد. یکی از این راه‌ها، ارزیابی فیلم‌ها توسط خود دانش‌آموزان است. برای شروع این کار می‌توانید اسامی فیلم‌هایی را که قرار است دانش‌آموزان ببینند از قبل آماده کنید و تحت عنوان فرم ارزیابی یا حتی داور فیلم در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید. این فعالیت در دانش‌آموزان دوره‌های اول و دوم متوسطه بیش از دانش‌آموزان دوره‌های اول و دوم ابتدایی تأثیرگذار و نتیجه‌بخش خواهد بود. چنانچه دانش‌آموزان متوجه شوند قرار است به فیلم‌هایی که می‌بینند امتیاز بدهند یا در مورد آن‌ها صحبت کنند یا از بین آن‌ها یک یا چند فیلم را به‌عنوان فیلم بهتر انتخاب کنند، در این صورت از تماشاچی غیرفعال فیلم‌ها به تماشاچی فعال تبدیل می‌شوند و میزان رضایتمندی خود را به‌صورت شفاهی یا کتبی اعلام می‌کنند.